

Turvatuuli hankkeen opintojakso: Tuulivoimahankkeen ympäristövaikutusten arviointi ja elinkaarilaskenta YVA-menettely

Koulutus on rahoitettu Euroopan unionin elpymis- ja palautumistukivälineellä (RRF), joka on EU:n elpymisvälineen (Next Generation EU) suurin ohjelma. Rahoituksen on myöntänyt Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskus (Jotpa). Palvelukeskus edistää työikäisten osaamisen kehittämistä ja osaavan työvoiman saatavuutta. Palvelukeskuksen toimintaa ohjaavat opetus- ja kulttuuriministeriö sekä työ- ja elinkeinoministeriö

YVA-menettelyä hallinnoivat viranomaiset

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY-keskus)

- toimii yhteysviranomaisena
- huolehtii siitä, että hankkeen ympäristövaikutusten arviointi järjestetään
- järjestää tarvittaessa ennakkoneuvottelun yhteistyössä hankkeesta vastaavan ja keskeisten viranomaisten kanssa
- sopii tarvittaessa kaavoitusviranomaisen kanssa YVA-menettelyn ja hankekaavoituksen yhdistämisestä
- kuulemiset
- antaa lausunnon arviointiohjelmasta sekä perustellun päätelmän arviointiselostuksen ja annettujen mielipiteiden ja lausuntojen pohjalta
- tekee päätöksen arviointimenettelyn soveltamisesta yksittäistapauksessa

Työ- ja elinkeinoministeriö (TEM)

- päättää arviointimenettelyn soveltamisesta yksittäistapauksessa ydinenergia-asioissa ja toimii yhteysviranomaisena ydinenergialaissa (990/1987) tarkoitettuja ydinlaitoksia koskevilla hankkeilla

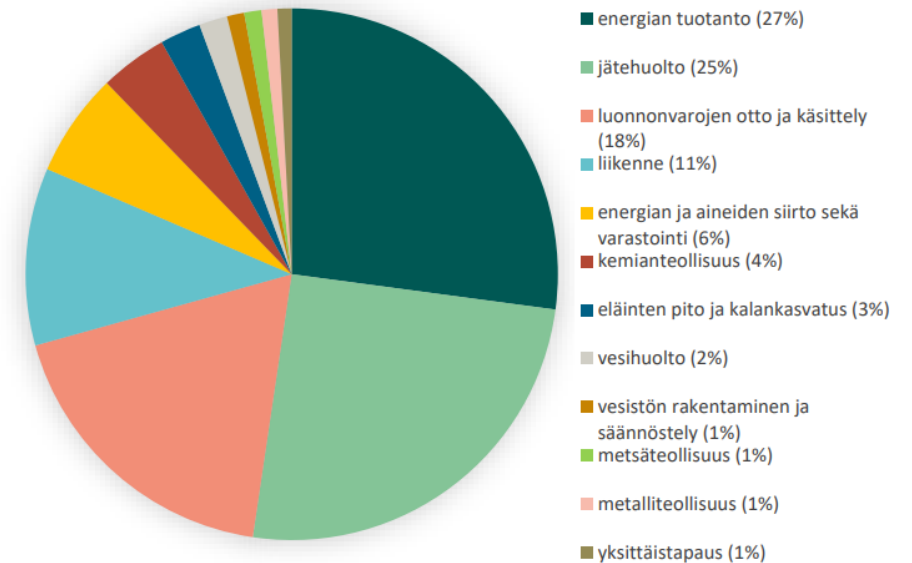
YVA-menettelyä hallinnoivat viranomaiset

Ympäristöministeriö (YM)

- ohjaa, seuraa ja kehittää ympäristövaikutusten arviointimenettelyä yleisesti
- päättää yhteysviranomaisen epäselvissä tapauksissa tai kun ELY vastaa hankkeen suunnittelusta tai toteuttamisesta
- määrää toimivaltaisen ELY:n tekemään yksittäistapauspäätöksen, jos hanke sijaitsee useamman ELY:n alueella tai kun ELY vastaa hankkeen suunnittelusta ja toteuttamisesta

Suomen ympäristökeskus (SYKE)

- huolehtii Suomea velvoittavan kansainvälisen sopimuksen (Espoon sopimus) edellyttämistä ilmoitus- ja neuvottelutehtävistä muiden valtioiden kanssa

Kuva 2: Vuosina 1994–2022 vireille tulleet YVA-menettelyt hanketyypeittäin.

Ennen YVA:n menettelyn alkua...

- Hanketoimijan laatii itse tai tilaa tuotantoon ja alueen reunaehtoihin liittyvät esiselvitykset
- Alueen tuulisuuden arviointi
- Tuotto- ja kannattavuuslaskelmat
- Arvioidaan hankealueen soveltuminen tuulivoimatuotantoon (reunaehto- ja kartoitus)
- Esiselvitykseen kerätään tietoa mm. seuraavista asioista:
  - kaavoitustilanne
  - maanomistus
  - asutus
  - luontoarvot
  - tiestö ja liikenne
  - jne.

Kuva Jan Nyman © 2024

YVA -menettelyn keskeinen sisältö

Arviointimenettely sisältää:

- 1) **arviointiohjelman ja arviointiselostuksen** laatimisen;
- 2) arviointiohjelmasta ja arviointiselostuksesta **tiedottamisen** ja **kuulemisen** mukaan lukien kansainvälinen kuuleminen;
- 3) **yhteysviranomaisen tarkastelun** arviointiohjelmassa ja arviointiselostuksessa esitetyistä tiedoista ja kuulemisten yhteydessä annetuista mielipiteistä ja lausunnoista mukaan lukien kansainvälinen kuuleminen;
- 4) **yhteysviranomaisen lausunnon** arviointiohjelmasta;
- 5) **yhteysviranomaisen perustellun päätelmän** hankkeen merkittävistä ympäristövaikutuksista; ja
- 6) **arviointiselostuksen**, siitä annettujen mielipiteiden ja lausuntojen, mukaan lukien kansainvälistä kuulemistä koskevat asiakirjat, sekä **perustellun päätelmän huomioonottamisen lupamenettelyssä** sekä perustellun päätelmän **sisällyttämisen lupaan**.

Kuva Jan Nyman © 2024

Keitä mukana YVA:ssa?

Yhteysviranomainen

- Alueellinen ELY-keskus

Hankevastaava

- Yritys tai julkinen taho

YVA-konsultti

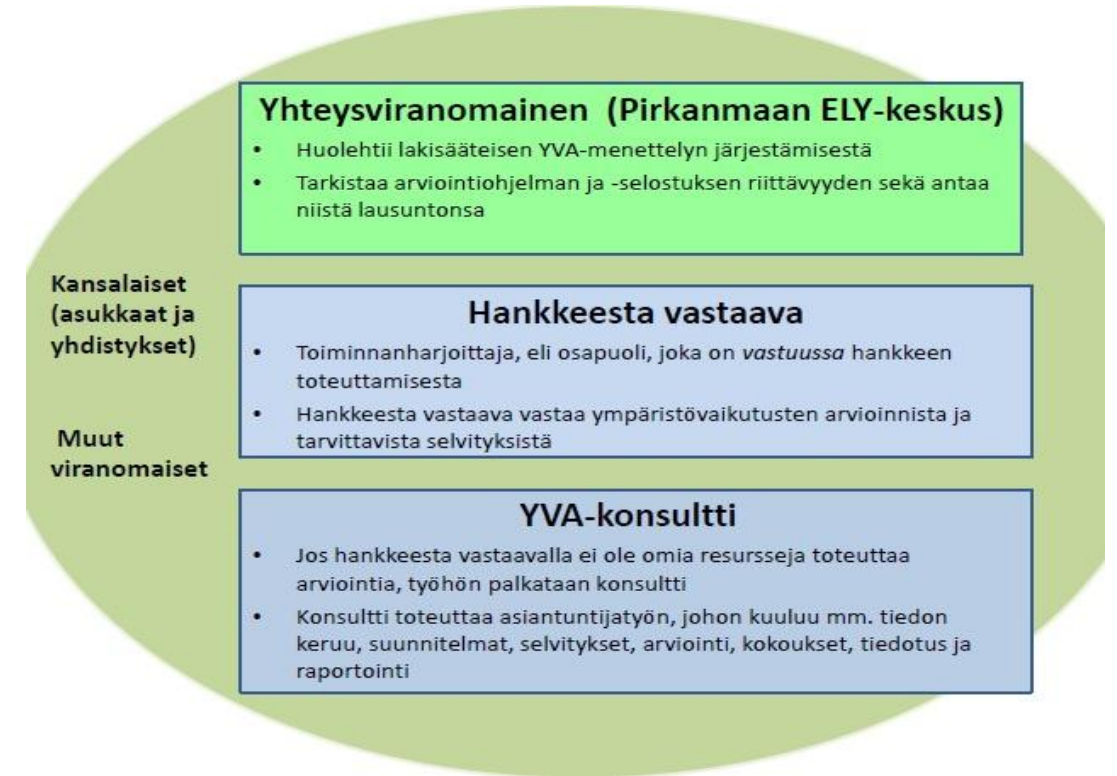
- Ramboll, FCG, jne.
- Yritys voi myös itse suorittaa YVA:n ja selvitykset

Kansalaiset

- Järjestöt, yhdistykset, yksityiset kansalaiset
- YVA:n vahvana tarkoituksena osallistaa kaikki, joilla intressiä

Muut viranomaiset

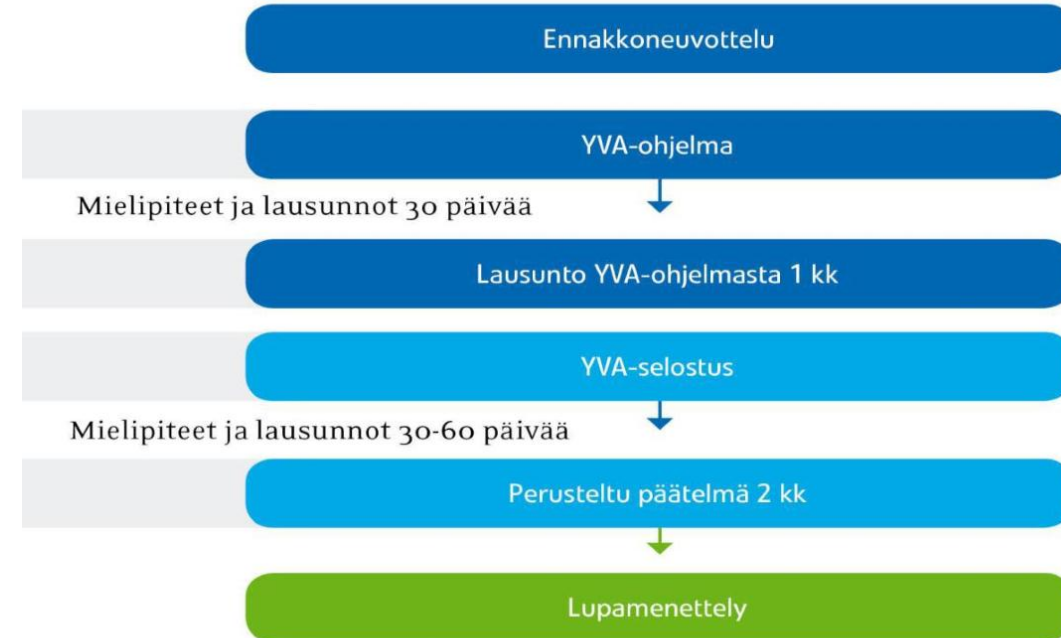
- Pelastuslaitos, puolustusvoimat, TRAFICOM, AVI, kuntien ympäristönsuojelu- ja rakennuslupaviranomaiset

YVA-menettelyn prosessi

Kaksivaiheinen menettely

- Arviointiohjelmavaihe (AO)
- Arviointiselostusvaihe (AS)
- Menettely alkaa virallisesti, kun hankevastaava (yritys) toimittaa **arviointiohjelman** yhteysviranomaiselle (ELY-keskus)
- Menettely päättyy, kun yhteysviranomainen antaa **perustellun päätelmänsä**
- Kestää usein noin vuoden (8-15 kk)
- Viivästyksiä tulee aika ajoin, usein syynä puutteelliset selvitykset
- **HUOM! Perusteltu päätelmä ei ole hankkeen rakentamislupa!**

YVA-menettely

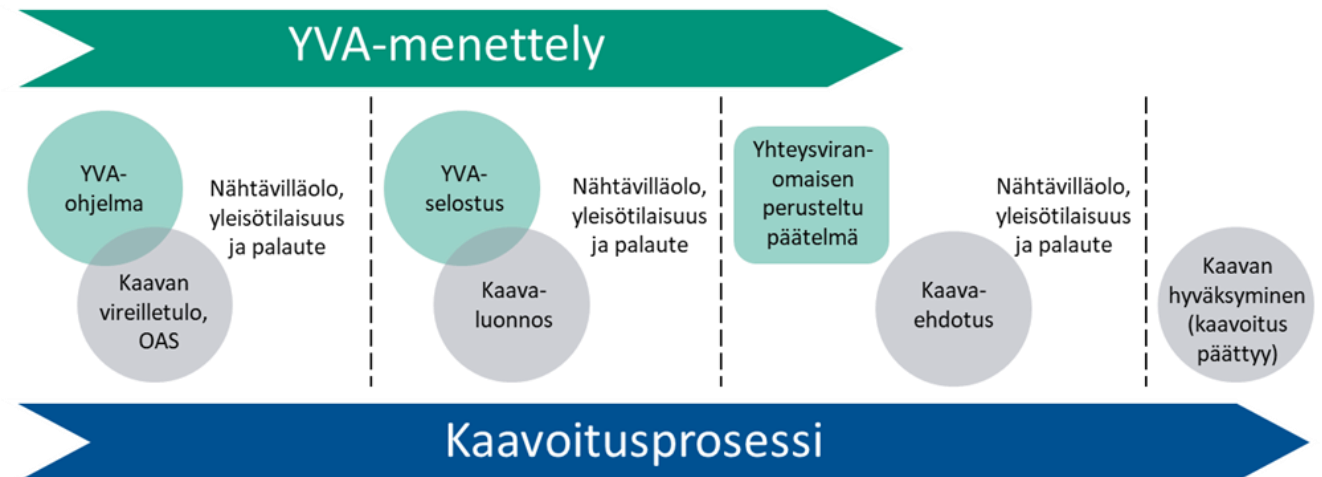
YVA-menettelyn eteneminen

1. Hankkeen aloitus

- Yhteysviranomaisen nimeäminen
- YVA-konsultin valinta
- Ohjausryhmän nimeäminen

2. YVA-ohjelma

- Arviointiohjelman laatiminen
- Arviointiohjelman asettaminen nähtäville
- Yleisötilaisuudet
- Mielenpitoet ja lausunnot
- Yhteysviranomaisen lausunto YVA-ohjelmasta

YVA-menettelyn eteneminen

3. YVA-selostus

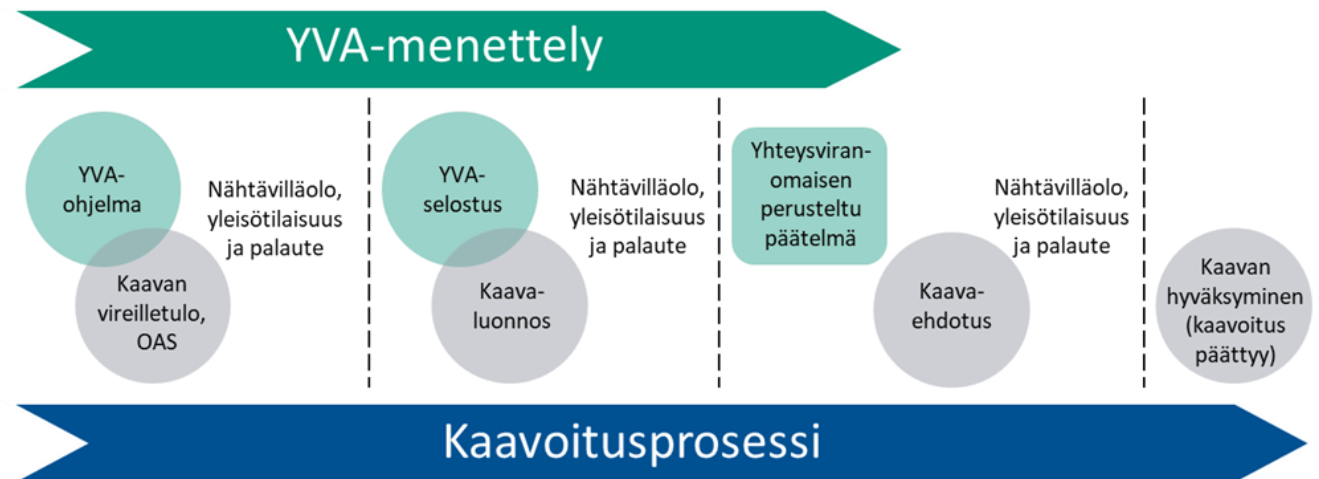
- Arviointiselostuksen laatiminen
- Arviointiselostus asetetaan nähtäville
- Yleisötilaisuudet
- Mielenpitoet ja lausunnot YVA-selostuksesta

4. Yhteisviranomaisen perusteltu päätelmä

- Yhteisviranomaisen arvioi ja tarkistaa YVA-selostuksen riittävyyden ja laadun

5. YVA:n huomioiminen lupamenettelyssä

- Lupaviranomainen ottaa YVA-selostuksen ja perustellun päätelmän huomioon lupamenettelyssä

Arviointiohjelman sisältö

Suunnitelma siitä, mitä YVA:ssa aiotaan selvittää ja miten arviointimenettely toteutetaan

1. Perustiedot hankkeesta ja hankevastaavasta (yritys, ym.)
  - tarkoitus, sijainti, maankäyttö, sidos muihin hankkeisiin, ohjausryhmä
2. Hankevaihtoehdot
  - esim. 10, 20 tai 30 voimalan tuulipuisto
  - yksi vaihtoehto on oltava aina hankkeen toteuttamatta jättäminen (arviointisuunnitelmassa on selvitettävä myös sen ympäristövaikutukset)
3. Hankkeen toteuttamissuunnitelmat
  - Selvitys tarvittavista luvista: ympäristölupa, rakennuslupa, jätelaki, ympäristönsuojelulaki

Arviointiohjelman sisältö

1. Kuvaus ympäristön tilasta ja menettelyssä tehtävistä selvityksistä
  - Jo tiedossa olevat sekä menettelyn aikana toteutettavat selvitykset ympäristövaikutuksista
    - Esimerkiksi linnustoaineistot, joita jo tiedossa (nettipalvelu Tiira, Luomuksen aineistot). Lisäksi AO:n ja AS:n välissä tehtävät pesimä- ja muuttolinnustoselvitykset
2. Vaikutusalueen rajaus
  - Esimerkiksi tehdasalue + haju-, melu-, päästö- ja liikenteen vaikutusten rajaus
3. Suunnitelma menettelyn ja siihen liittyvän osallistumisen (kansalaiset) järjestämisestä
  - Osapuolet, seurantaryhmä, mahd. yleisötilaisuudet
4. Aikataulu
  - Niin hankkeen toteutumisaikataulu kuin YVA-menettelyn aikataulu

Kuulutus arviointiohjelmasta

Yhteysviranomaisen (YV) kuulutus mielipiteiden ja lausuntojen esittämiseen, johon aikaa 30 pv (erityisestä syystä enintään 60 pv)

- Mielipiteet ja lausunnot
  - Kansalaisilta
    - Järjestöt (luonto-, ym.), yhdistykset (asukas-, ym.)
  - Viranomaisilta
    - Kunnat, kaupungit, museovirasto, maakuntien liitot, muut ELY:t kuin YV:na toimiva
- Kuulutus tulee tehdä
  - Sähköisesti YV:n omilla internetsivuilla
  - hankkeen todennäköisen vaikutusalueen kunnissa
    - Nettisivut tai ilmoitustaulu
  - Ainakin yhdessä alueen sanomalehdessä

Yhteysviranomaisen lausunto arviointiohjelmasta

- Yhteysviranomaisen tekemä lausunto pohjautuen arviointiohjelmaan sekä AO:sta annettuihin lausuntoihin ja mielipiteisiin (kansalaiset)
  - Miten AO:ssa esitettyjä suunnitelmia tulee muokata, jotta arviointiselostuksesta tulee kattava
  - Ohjeistus YVA:n selvitysten laajuuteen ja selvitysmenetelmiin = > oikeaan aikaan tehdyt selvitykset esim. luontoselvitykset

Osallistaminen arviointiohjelman ja -suunnitelman yhteydessä

- Ottamalla paikalliset asukkaat, yhteisöt ja järjestöt mukaan menettelyyn lisätään arvioinnin **asiantuntijakuntaa**
- Vuosia sitten kaikki hankevastaavat eivät nähneet osallistamista tärkeänä osana YVA-menettelyä
- Nykyään osallistaminen on tiedottamista, yhteydenpitoa kansalaisten, yhteysviranomaisen, YVA-konsultin ja hanketoimijan välillä = > tärkeä osa hankesuunnittelua
- Osallistamisella saadaan lisätietoa paikallisista olosuhteista
- Osallistamiseen kuuluu yleisötilaisuuksia, kyselyitä ja työpajoja
- Yleensä YVA-konsultti järjestää ja laatii muistiot tilaisuuksista

Arviointiselostus

Arviointiselostuksessa kerrotaan tiedot hankkeesta ja sen vaihtoehdoista sekä näiden todennäköisesti merkittävistä ympäristövaikutuksista

1. AO:n tiedot tarkistettuna
2. Hankkeen ja vaihtoehtojen suhde maankäyttöä, luonnonvarojen käyttöä ja ympäristönsuojelua koskeviin suunnitelmiin ja ohjelmiin
  - Esim. kaavat, energia- ja ilmasto-ohjelmat, soidensuojeluohjelma
3. Hankkeen ominaisuudet
  - Suunnittelu-, rakennus-, käyttö- ja mahdollisen purkuvaiheen tuotteet, tuotantomäärät, raaka-aineet, liikenne, materiaalit, jätteet ja päästöt
4. Arvioinnissa käytetty aineisto
5. Vaihtoehtojen ympäristövaikutukset
  - Tietojen mahdolliset puutteet, rajoitteet ja epävarmuustekijät
  - Ympäristöonnettomuudet ja niiden seuraukset

Kuva Jan Nyman © 2024

Arviointiselostus

6. Vaihtoehtojen toteuttamiskelpoisuus
7. Toimet, joilla ehkäistään ja rajoitetaan haitallisia ympäristövaikutuksia
8. Vaihtoehtojen vertailu
9. Ehdotus seurantaohjelmasta hankkeen ollessa käynnissä
10. Selvitys arviointimenettelyn vaiheista osallistumismenettelyineen
11. Miten yhteysviranomaisen lausunto AO:sta on otettu huomioon
12. Yhteenveto

Kuulutus ja perusteltu päätelmä arviointisuunnitelmasta

- Yhteysviranomaisen kuulutus mielipiteiden ja lausuntojen esittämiseen, johon aikaa on 30-60 pv
- Yhteysviranomaisen tarkistaa **arviointiselostuksen riittävyden ja laadun** sekä laatii tämän jälkeen **perustellun päätelmänsä hankkeen merkittävistä ympäristövaikutuksista**
  - Ottaa huomioon AS:n sekä lausunnot ja mielipiteet asiasta
- Jos arviointiselostuksen todetaan olevan riittämätön tai laadultaan puutteellinen voidaan pyytää **selostuksen täydennystä**
- Velvoittaa ottamaan YVA:n tulokset huomioon hankkeen jatkosuunnittelussa -> kaavoitus, ympäristölupa, rakennuslupa
- YVA-menettely katsotaan päättyneeksi, kun yhteysviranomaisen on antanut perustellun päätelmän YVA-menettelystä, eikä siitä ole valitettu määräajan puitteissa

Kiitos!

Jan Nyman

Lehtori

jan.nyman@vamk.fi